

Boj za pristojnosti

Kdo naj odloča, katera banka ne more preživeti brez pomoči

F ALBINA KENDA, MONIKA WEISS
finance@finance.si

Na poti v evropsko bančno unijo, ki prinaša tudi evropska pravila o sanaciji in likvidaciji bank, je prišlo do trenj med ECB in nemško Bundesbank, kdo naj odloča, katera banka potrebuje sanacijo. Izid bo zelo pomemben tudi za slovenske banke.

Prihodnja evropska bančna unija bo prinesla skupna pravila o metodah za reševanje evrskih bank v težavah, s ciljem, da stroškov reševanja bank ne bi več pokrili davkoplačevalci.

Pomemben steber bančne unije bo vseevropski nadzor nad bankami na evrskem območju, ki bo pod pokroviteljstvom Evropske centralne banke (ECB) zaživel jeseni 2014 (prvotni rok do marca 2014 je bil podaljšan). Kot dopolnilo vseevropskemu nadzoru pa se zdaj v EU sprejema odločitev o delovanju enotnega mehanizma za reševanje (SRM). Ker bodo nova pravila med vseevropskimi ukrepi za reševanje bank predvidela tudi morebitno likvidacijo ali reševanje bank z zasebnim denarjem (pri katerem bodo morali morda sodelovati delničarji, za njimi lastniki obveznic ter v skrajni sili imetniki bančnih vlog nad sto tisoč evrov), je zelo pomembno, kdo bo odločal, katera banka ni več poslovno zmožna preživeti ter potrebuje pomoč.

Razhajanja: naj ima glavno besedo ECB, centralna banka ali Bruselj

Ta teden so se znova pokazala razhajanja v mnenjih o pristojnosti, kdo naj odloča, kateri evrski banki je treba prižgati rdečo luč, so poročali tuji mediji.

■ Član izvršilnega odbora Evropske centralne banke, Nemeč Jörg Asmussen, zagovarja stališče, da bi ECB morala

imeti ekskluzivno pristojnost odločanja o tem, katera banka v težavah ni več zmožna preživeti samostojno in potrebuje zunanjo pomoč. Svoje mnenje utemelji z dejstvom, da bo ECB že tako imela nadzorno vlogo.

■ Nasprotno Andreas Dombret, ki je v vodstvu nemške centralne banke Bundesbank pristojen za finančno stabilnost, statistiko in nadzor tveganj, meni, da bi morala ECB samo opozoriti, da kakšna evrska banka ni več zmožna nadaljnega poslovanja, končna odločitev in izvedba morebitnega reševanja pa bi morali biti stvar neodvisne evropske ustanove. S tem se je Dombret postavil bolj na stran evropske komisije, ki je julija predstavila načrt za ustanovitev posebne agencije (torej posebne enotnega mehanizma za reševanje bank). Ta posebna agencija (SRM) bi po predlogu Bruslja zaživela januarja 2015, če bodo predlog potrdili evropsolanci in države članice EU, v njej pa bi sodelovali predstavniki ECB, evropske komisije in nacionalnih bančnih nadzornikov.

Navzkrižje interesov v ECB?

Glavni argument nasprotnikov stališča, da bi pri prižiganju rdeče luči kake banki izključno besedo imela ECB, je navzkrižje interesov v tej ustanovi. Obstaja strah, da bi se pri ECB lahko zapletlo, ker skrbi za denarno politiko evrskega območja (del te politike je tudi zagotavljanje likvidnosti bančnemu sistemu), hkrati prevzema vlogo vseevropskega bančnega nadzornika, na koncu pa bi imela še edino besedo o usodi posamezne banke.

Ekonomisti: Nacionalne centralne banke morajo soodločati

Za mnenje smo povprašali tri ekonomiste, ki niso neposredno vpleteni v odločanje. »Kot v mnogih drugih primerih bo pot-

rebno prehodno obdobje. Trenutno imamo v nacionalnih centralnih bankah nakopičenega veliko strokovnega znanja, zakaj tega ne bi izkoristili?« se sprašuje Carsten Brzeski iz nizozemske banke ING. O razmerjih med ECB in evropsko komisijo pa dodaja, da bi morala biti za nadzor in odločanje, kateri banki prižgati rdečo luč, pristojna čim bolj evropska in čim bolj neodvisna ustanova. In to govori bolj v prid ECB, saj je evropska komisija še vedno politična ustanova in so nacionalni vplivi pri njej večji kot v ECB. Sicer pa opozori, da gre dozdajšnji dogovor v smer, da bo ECB na začetku edina odgovorna za nadzor nad največjimi evrskimi bankami (takih je 130 med okoli šest tisoč evrskih bank in imajo 85 odstotkov bilančne vsote evrskega bančnega sistema).

Božo Jašovič iz Gorenjske banke, sicer nekdanji centralni bančnik in nekdanji šef NLB, pa pravi: »Nacionalne centralne banke imajo - in morajo imeti - najboljši vpogled v 'svoje' lokalne banke in zato bi morale same biti tiste, ki prižigajo rdeče luči za posamezne banke in signal pošljejo naprej po sistemu centralnih bank do ECB. Ta mikronadzor je nesporno treba okrepiti.« Po njegovem mnenju je hkrati nujno vzpostaviti zelo učinkovit in odziven makronadzor na evropski ravni, v okviru ECB, za kakovosten nadzor pa je nujno dobro sodelovanje nacionalnih in Evropske centralne banke. Kar zadeva samo evropski vidik, so se namreč vseevropski stresni testi bank pokazali za nesmiselne, saj pri presoji nezadostno upoštevajo specifičnosti in težave posameznih bank. »V bistvu je prav makronadzor odpovedal v tej krizi, saj ni pravočasno zaznal visoke stopnje 'integracije' finančnih institucij in prenosa tveganj med njimi tako rekoč v realnem času,« sklene Jašovič.

Analitik avstrijske banke RCB Jovan Si-

Page: 6

Reach: 57000

Country: SLOVENIA

Size: 820 cm2

2 / 2

kimič, ki ima sam nekaj nadzornih izkušenj, saj je včasih delal pri avstrijski agenciji za nadzor finančnih trgov, prav tako meni, da je znanje lokalnega trga, ki ga imajo nacionalne centralne banke, veliko vredno in bi ga pri gradnji novega nadzornega okvira za evrske banke vsekakor bilo treba izkoristiti.

Slab nadzor - visoka cena

Dokazov, da zdajšnji nadzorni modeli ne delujejo, je vrsta - ne nazadnje je glavni dokaz nedelujoč bančni sistem, kar je v Sloveniji zelo akutno.

Omenimo le en primer: julija 2011 so bili objavljeni rezultati vseevropskega bančnega testa stresa, ki sta ga uspešno opra-

vili obe največji slovenski banki. NLB sicer na tesno in z opozorilom, da se mora (vnovič) dokapitalizirati in odprodati slabo premoženje. NKBM, pri kateri test »alarma« ni pokazal, je leto 2011 na konsolidirani ravni končala z 81 milijoni evrov čiste izgube, lani je pridelala 206 milijonov nove izgube, v prvem polletju letos pa še skoraj 63 milijonov evrov. Po zadnjih uradnih ocenah NKBM potrebuje vsaj 400 milijonov evrov svežega kapitala, lastništvo skoraj sto tisoč malih delničarjev je povsem razvodenelo. Test je leta 2011 uspešno prestala tudi vrsta drugih bank, ki so klonile. Tudi španska Bankia (na testu je bila malce boljša kot NLB), ki jo je reševala država.

Za kakovosten nadzor je nujno dobro sodelovanje nacionalnih in Evropske centralne banke.

■ Božo Jašovič,
Gorenjska banka

Boštjan Jazbec, guverner Banke Slovenije

ZAKAJ O TEM, KATERI BANKI PRIŽGATI RDEČO LUČ, NE SME ODLOČATI LE NACIONALNA CENTRALNA BANKA:

- V Sloveniji bančni sistem ne deluje.
- Visoko kreditiranje, ki ga je BS le »gledala« v konjunkturi, se danes kaže v 7,54 milijarde evrov slabih posojil.
- Stalne, letne davkoplavevske dokapitalizacije sistemskih bank - namesto ugotovljene dejanske končne potrebe.
- Zaviranje očiščenja bank prek slabe banke, ki po štirih letih krize in pol še ne deluje.
- Za nastale razmere nihče ne odgovarja.

Mario Draghi, predsednik Evropske centralne banke

ZAKAJ O TEM, KATERI BANKI PRIŽGATI RDEČO LUČ, NE SME ODLOČATI LE EVROPSKA CENTRALNA BANKA:

- Vseevropske bančne teste stresa, ki jih je že dvakrat izvedla evropska bančna agencija EBA, je uspešno prestalo več evropskih bank, ki pa so dejansko v težavah. Jeseni jih namerava testirati tudi ECB.

Olli Rehn, pristojen za gospodarske in finančne zadeve v evropski komisiji

ZAKAJ O TEM, KATERI BANKI PRIŽGATI RDEČO LUČ, NE SME ODLOČATI LE EVROPSKA KOMISIJA:

- Evropska komisija kot izvršilni organ Evropske unije ni specializirana za operativni nadzor bank. Poznavalci svarijo, da je komisija kljub vsemu politična ustanova in so nacionalni vplivi pri njej večji kot v ECB.